СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК LVIII. Ч. 34. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 11-го ЛЮТОГО 1950. No. 34. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 11, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

СУД ПРИЗНАЄ ЛУЇСА ВИНУВАТИМ У ВУГІЛЛЯНІЙ КРИЗІ

Вашингтон, 9 лютого. — Федеральний суд видав рішення в справі вугіллевої кризи, забороняючи голові майнерської юнії Джанові Л. Луїсові вживання несправедливих засобів при змаганні до заключення нового контракту юнії з власниками шахт. Суд не забороняє вуглекопам страйкувати за саму підвишку платні, одначе твердить, що незаконним є поміщати в контракті постанови про замкнений завод та про виплату підмог з майнерського фонду добродійности тільки членам юнії; незаконно є теж в контракті фраза, що шахтярі мають працювати тільки тоді „коли хочуть і можуть". Рішення суду дає підставу до видання заборони в згаданих справах і звужує засяг переговорів тільки до підвишки платні. Формальну заборону проголосить суд наступного тижня.

Міжтим комісія, назначена президентом для ствердження фактів у спорі між юнією й власниками, покінчила свою працю й предявить президентові свої помічення. Панує переконання, що на підставі рішення комісії президент дасть доручення генеральному прокураторові заборонити страйк вуглекопів на 80 днів з огляду на критичне положення в краєвім промислі внаслідок недостачі вугілля. Президент заявив, що він не має права перебирати під контролю уряду вугілляні шахти, бо це право вигасло зі знесенням воєнних повновластей.

ПЛЯНУЮТЬ ЗМІНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ.

Вашингтон, 9 лютого. — Сенатська підкомісія закордонних відносин переслухала знавців проєкту, як перебудувати Обєднані Держави на світовий уряд, або як дійти до іншої організації, якщо Совєти відмовляться від участи в ньому. Ці пляни мають причинитися до втримання світового миру. Все те обертається коло резолюції, пропонованої сен. Гленом Г. Тейлором, щоб през. Труман „дав початок до загальної конференції Обєднаних Держав, згідно з артикулом 109, для встановлення правдивого світового уряду через прийняття т а к о ї конституції; а якщоб така конференція не відбулася впродовж року після прийняття резолюції, тоді щоб президент Злучених Держав скликав світове конституційне зібрання делегатів, вибраних народом з метою одобрити конституцію світового уряду".

УХВАЛИЛИ ДОПОМОГУ ДЛЯ КОРЕЇ Й ФОРМОЗИ.

Не зважаючи на попередню ухвалу з відмовою допомоги для Південної Кореї й Формози, палата репрезентантів 240 голосами проти 134 прийняла законопроєкт про Економічну Допомогу Далекому Сходові. Тому, що сенат ухвалив цей законопроєкт недавно, він піде під наради спільної конференції обох палат для вигладження різниць. Проєкт домагається внесигнування короткотривалої допомоги для національних китайських сил на Формозі і для республіки Південної Кореї.

ПРИТЕМНЮЮТЬ МІСТА ЧЕРЕЗ НЕДОСТАЧУ ЕЛЕКТРИКИ.

Внаслідок страйку вуглекопів не стає вугілля для залізниць і для ужиткових підприємств, що виробляють електрику. Залізничі підприємства почали обмежувати рух і зменшувати кількість потягів. У стейтах Масучесетс та Індіяна видали губернатори заклик, щоб пайкувати вугілля для топлива по домах і обмежити вживання електричного світла на вулицях, як це було за воєнних часів. Крім того такі зарядження поробили поодинокі міста, як Дітройт, Бофало, Ленсинг та ін. Положення погіршується з години на годину. Про поодинокі зарядження влади для виходу з важкого положення можна довідатися з радієвих оповісток.

КАНАДСЬКІ І АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА НА МАНЕВРАХ В ЮКОНІ.

Грейт Фолс, у стейті Монтана. — Біля 5,200 стейтових і канадських вояків і 100 літаків зібралися в околиці Білого Коня, на території Юкон, коло Аляски, на великі маневри для оборони цих околиць перед нападом ворога з повітря. Цю околицю називають „холодільнею Америки", бо в ній панує температура 50 ступнів нижче зера. Командантом є американець лютенант ген. Стівен Дж. Чамберлін.

ЗАЛІЗНИЧІ ЮНІЇ УХВАЛИЛИ СТРАЙК НА КРАЄВІ РОЗМІРИ.

Шікаґо. — Члени Братств Залізничих Кондукторів і Доглядачів Возів ухвалили 95 відсотками голосів вийти на страйк у цілій країні. Головне домагання юній є 44-годинний тиждень праці. Дня страйку ще не назначено. Міжтим Краєва Рада Залізничого Посередництва пробує погодити власників залізниць і юнії.

ПОШТОВІ КАРТКИ БУДУТЬ КОШТУВАТИ ДВА ЦЕНТИ.

Вашингтон. — Палата репрезентантів прийняла й передала сенатові до ухвали законопроєкт про підвишку поштових оплат. За винятком пошти першої класи, до якої належать запечатані листи, всі інші роди посилок будуть вимагати більших оплат. Найзамітнішою зміною буде підвишка ціни виписних поштівок з одного на два центи. Поштовий департамент виказує під теперішню пору пів біліона недобору, а новий законопроєкт передбачує 131 мільйонів нових приходів.

ПЕРЕВІРКА ВОДНИХ РЕЗЕРВ В ПІВНІЧНО-СХІДНИХ СТЕЙТАХ.

Останній четвер, призначений на ощадне вживання води в Ню Йорку, не приніс полекші в загрозливім стані води для міста. Таке саме положення слідне і в інших околицях. З огляду на це президент Труман звернувся до Конгресу з проханням перевести докладні студії над водними ресурсами стейту Ню Йорк і стейтів Нової Англії, щоб прийти з допомогою цілій країні.

ABRAHAM LINCOLN
(Born February 12 1809 — Died April 15, 1865)

СОВЄТСЬКЕ НАРОДОВБИВСТВО В УКРАЇНІ АРҐУМЕНТОМ В АМЕРИКАНСЬКОМУ СЕНАТІ

ЗНАМЕНИТИЙ ВИСТУП ГОЛОВИ У.К.К., ПРОФ. Л. ДОБРЯНСЬКОГО В СЕНАТСЬКОМУ КОМІТЕТІ З ПІДДЕРЖКОЮ РАТИФІКАЦІЇ ДОГОВОРУ ПРОТИ НАРОДОВБИВСТВА

Вашингтон, 10 лютого. „Ми чекали двадцять років на цю нагоду, щоб могти представити справу систематичного совєтського народовбивства, поповнюваного над Українським народом, що стоїть в рішальному і вітальному відношенні до моральної і фізичної безпеки теж нашої країни" — твердив вчора голова Українського Конгресового Комітету, проф. Лев Добрянський, виступаючи з рамені цього Комітету в сенатському підкомітеті комітету закордонних справ з піддержкою американської ратифікації міжнародного договору проти злочину народовбивства. В своєму одногодинному зізнанні проф. Добрянський в конденсованій і найбільш дбайливо приготованій формі з'ясував плянову і цілеву російську політику народовбивства в Україні з перспективи історичного розвитку, ілюструючи с в о ї твердження конкретними і найбільш грізними фактами, зібраними ще подрібно в окремій „Синій Книзі", долученій опісля до конгресового рекорду. Фактами і арґументами з колись царської і тепер совєтської політики в Україні, проф. Добрянський д о к а з у в а в, що „справа Українського народу є клясичним прикладом сучасного періоду на систематичне нищення націй в її поодиноких частинах і як такої". Окрему увагу в зізнанні віддано совєтському народовбивству в Україні, від революції починаючи а на останніх практиках масового переселення та фізичного і морального нищення народу кінчаючи. Організований голод в Україні та масові вбивства, як це стверджено у Вінниці та інших містах України, нищення церкви і духовенства, планове і безжалісне винищування поодиноких суспільних прошарків українського народу, зокрема його провідної верстви, творили комплекс арґументів, що їх опісля предсідник підкомітету, сенатор Брайєн МекМеґон, назвав „найбільш вимовними" в цілому довгому переслуханні в цій справі. Під час відчитування старанно надрукованої заяви проф. Добрянського, предсідник кількакротно його перивав, прохаючи додаткових вияснень. При цій нагоді була розгорнулася теж інтереса розмова на тему української визвольної боротьби, зокрема щодо безупинної і героїчної боротьби Української Повстанської Армії, про яку проф. Добрянський інформував з великим та всебічним знанням справи. Збиваючи пункт за пунктом арґументи, видвигнені проти ратифікації конвенції Об'єднаним Американських А д в о к а т і в, проф. Добрянський закінчив своє зізнання: „Конвенція проти народовбивства є дальшим більшим кроком Америки в світовому провідництві. Її вітальна важливість для національного існування Українського народу, як і для інших поневолених народів за залізною заслоною, є поза всякою дискусією. Бестіяльське совєтське народовбивство, поповнюване на Українському народі в його вибраних частинах і як такому, та причини цего винищування к у л ь т у р н о та всім іншим приналежного до Заходу народу, є наскрізь політичні... Ми вже пустили з водою держави, в Ялті і Китай, отже не залишаймо на загладу хоч націй, їх тіл і душ!"

Виступ проф. Добрянського зробив помітне і вимкове враження, як на приявних сенаторів, так і представників преси, що опісля цему виступові віддали багато місця і окрему увагу. Сенатор МекМеґон, предсідник підкомітету, до якого належать сенатори: Бирк А. Г и к е н л у п е р, Генрі Кебот Ладж, Клод Д. Пеппер та Елберт Д. Тамас, залишаючи опісля залю переслухань, не видержав щоб не признати проф. Добрянському, що його свідоцтво було „офулі ґуд".

Не можна не згадати, що до цего великого успіху виступу проф. Добрянського в немалій мірі причинилася його дружина Юлія, що допомагала технічно приготовити матеріяли, як теж наш молодий громадянин Степан Скубек, що вже надовго перед зізнанням робив все можливе, щоб українські арґументи відповідно спопуляризувати, головно серед п р е д с т а в ників преси.

Свідоцтво проф. Добрянського, відчитане і передане до конгресового рекорду, як теж переслане поодиноким сенаторам та іншим представникам, мало 18 сторів машинопису. „Синя Книга" з додатковими фактами совєтського народовбивства в Україні має 57 сторінок г у с т о г о машинопису. Крім того, до конгресового рекорду передано теж дві брошурки Вол. Душника на ті теми та видану свого часу „Об'єднанням" брошуру про „Голод в Україні".

В своїх зізнаннях проф. Добрянський покликувався теж на приявного на залі наочного свідка деяких совєтських злочинів народовбивства в Україні, А. Драгана.

Свідоцтво проф. Л. Добрянського доповнив опісля ще деякими фактами і арґументами, головно про голод в Україні, п. Антін Батюк, предсідник Українського Робітничого Союзу.

Про совєтське народовбивство в Литві та Балтійських державах зізнавав в тому самому дні представник Литовсько-Американської Ради, п. Константин Юргела. Його зізнання, повне документальних фактів, з черги зробило велике враження. На цьому сенатський підкомітет закінчив вчора переслухання в справі ратифікації договору, на підставі якого народовбивство вважатиметься міжнародним злочином і каратиметься.

НЕМА ОБОРОНИ ПЕРЕД АТОМОВОЮ БОМБОЮ

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії оприлюднила звідомлення зі своїх студій над обороною перед нападом атомовою бомбою з повітря. У звіті стверджено, що на ділі нема оборони перед нею, але є деякі способи охорони. Комісія вислала вказівки до губернаторів, як будувати цементові сховки й доми, які дають захорону перед діянням радієвих промінів атомової бомби. Д-р Ванневар Буш виявив деякі інші подробиці в цій справі на тайнім засіданні комісії.

ПОВІТРЯНА СИЛА СОВЄТІВ НАЙБІЛЬША

Вашингтон. — Росія має більшу повітряну силу ніж Злучені Держави, одначе Америка все таки має вищість у повітрі, як це твердить Джан Е. Фицрой, секретар Краєвої Дорадчої Комісії Повітреплавства. Він сказав в Космополитен Клюбі, що повітряна сила це ключева сила в добі атомової бомби.

ЯПОНІЇ ДОЗВОЛЕНО ВІДКРИТИ ТОРГОВЕЛЬНІ МІСІЇ В З.Д.А.

Токіо, 10 лютого. — Американський головнокомандуючий на Далекому Сході, ген. Доглес МекАртур, повідомив вчора, що Злучені Держави уповноважнили японський уряд відкрити свої торговельні місії в Ню Йорку, Сен Франсіско, Лос Енджеліс і Гонолюлю, з метою „сприяти розвиткові торговельних і туристичних стосунків" між обома країнами, що були перервані від часу війни. Японців повідомлено, що їхні представники, загальна кількість яких виноситиме около 40 осіб, не матимуть консулярних чи дипломатичних привілеїв і їм буде заборонено виконувати будь-які дипломатичні функції і тим самим вони не матимуть безпосереднього зв'язку з американським урядом та його установами. Не зважаючи на ці обмеження, японський нарід прийняв повідомлення „з найбільшою вдячністю", вважаючи це дальшим кроком до поступового закінчення окупації країни та остаточного привернення нормальних стосунків, завершенням яких буде мировий договір. Останнє рішення американського уряду японський премієр вважає „доказом, що зусилля японського народу в напрямку демократизації для миру знайшли свою справедливу оцінку і признання".

СОВЄТИ ДОДАЮТЬ СОБІ ВІДВАГИ ПЕРЕД ЗАХОДОМ.

Москва, 10 лютого. — Совєтська преса нагло почала центрально організувати пропаганду, мовляв, „совєтський нарід" не дасть себе залякати англо-американською воєнною гістерією" та рівночасно піддає тому „совєтському народові" арґументи, чому він не повинен боятися. „Правда", „Ізвестія" та інші газети в редакційних статтях намагаються переконувати себе і світ, що „совєтські вчені з честю виконують доручення Сталіна, щоби науковими досягненнями не тільки дорівняти але й перевищити" такі ж досягнення на Заході, маючи, очевидно, на думці останній розвиток в атомовій зброї. „Правда" твердить, що „народу, вихованого Лєніном-Сталіно, та який зробив три революції і відбивав загарбників в двох світових війнах, не можна залякати" і тому вся „англо-американська воєнна гістерія згори засуджена на невдачу"

БОРОТЬБА ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ В ЗАХ. НІМЕЧЧИНІ.

Бонн, Німеччина, 10 лютого. — Уряд Західно-Німецької Федеративної Республіки запропонував вчора Бундестаґові ряд законопроєктів для боротьби проти загрозливо поширюваного безробіття, що тепер вже охоплює около 2,000,000 осіб. Для тих цілей він домагається 3,400,000,000 німецьких марок, отже приблизно 810,000,000 долярів, хоча загальний бюджет мав би бути предложений парляментові не скорше як в квітні.

ІРАНСЬКИЙ ШАХ ДОМАГАЄТЬСЯ СУСПІЛЬНИХ РЕФОРМІВ.

Тегеран, Іран, 10 лютого. — Іранський шах відкрив вчора першу спільну сесію обох палат іранського парляменту, видвигаючи перед ним необхідність цілого ряду суспільних реформ як головне завдання, від виховання почінаючи а на звичаях кінчаючи. Він теж звернув увагу на головні принціпи іранської закордонної політики, головною метою якої повинна бути дружба і співпраця з усіми народами, зокрема зі сусідами.

ЮГОСЛАВІЯ ПРОХАЄ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПІДДЕРЖКИ В СПРАВІ ПОЗИЧКИ.

Београд 10 лютого. — Югославський міністер закордонних справ Едвард Кардель відбув вчора наради з американським амбасадором Джорджом А. Аленом, під час яких прохав піддержки американського уряду в його заходах, щоб одержати позичку від трьох американських банків на загальну суму 36,000,000 долярів.

БРИТАНСЬКИЙ ЕКСПОРТ НА НАЙВИЩОМУ РІВНІ.

Лондон, 10 лютого. — Британська Торговельна Рада повідомила, що експорт тої країни в січні цього року виносив 492,240,000 долярів і був найвищий за всі часи. Британія має велику надію, що збільшення експорту допоможе їй перемогти теперішню фінансову кризу, що повстала внаслідок вичерпання резерв золота і долярів. Господарські проблеми є тепер одним з головних арґументів у виборчій кампанії.

ЮНЕСКО ПРОТИ ЕКСТРЕМІСТИЧНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Лейк Соксес, 10 лютого. — Виховна, Наукова і Культурна Організація Об'єднаних Націй звернулася вчора до всіх своїх членів з пропозицією, щоби вони перевірили свої шкільні підручники, викидаючи з них екстремістично-націоналістичні теми та звертаючи більшу увагу на „світову точку зору".

АФРИКАНСЬКИЙ "КОРОЛЬ" ПЕРЕКОНАВ МІСІЮ О.Н., ЩО ВІН ПОТРЕБУЄ 110 ЖІНОК.

Лейк Соксес, 10 лютого. — У зв'язку з недавною дискусією в Протекторатній Раді на тему умовин колоніяльного життя, окрема місія цеї Ради їздила до „короля" західно-африканського племени Біком, щоб провірити справу його 110 жінок. „Король", виходило б, переконав місію, що йому цих жінок потрібно з господарсько-соціяльних і традиційних мотивів, бо місія в своєму кінцевому звідомленні добачує в цьому „своєрідне соціяльне забезпечення", що залишиться в колоніях аж доки там не прийметься західна цивілізація.

СОВЄТИ КОНТРОЛЮЮТЬ ПІВНІЧНО-КОРЕЙСЬКІ ПОРТИ.

Сеул, Корея, 10 лютого. — Південно-корейський уряд повідомив вчора на підставі інформацій з достовірних джерел, що Совєти „винаймили" від свого маріонеткового уряду в Північній Кореї і мають під своєю виключною контролею всі важливіші порти в тій частині країни.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate or postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВЕЛИКИЙ ЛИНКОЛН

Свою першу відозву до виборців своєї округи почав Линколн такими словами: „Я є смирний Авраам Линколн". Смирним був молодий Линколн і таким залишився він до кінця свого життя, до самої своєї трагічної смерти, як його вдруге вибрано президентом Злучених Держав.

Ця вдача Линколна чи не найбільше промовляла до серця американського загалу, який щиро вірив, що смирність Линколна не була демаґоґією, обрахованою на те, щоб зєднати собі масу виборців, а тільки природним виявом його душі. Так дійсно й було. Линколн вийшов з народніх низів і за ті низи та їхні потреби ніколи не забував. Одначе ця його смирність не означала, щоб він, як політик, хилився в той бік, куди вітер віяв. Навпаки, Линколн виявив як державний муж величезну самостійність і відвагу, коли в імя принципів свободи, рівности та соборности поставив брата проти брата, які за ті ідеали довго кривались у важкій боротьбі. Ненависть, яку він стягнув за це на себе від певної частини населення, дається навіть завважити ще й сьогодні, бо ж ще й нині не всі стейти вважають День Линколна державним святом.

Несподівана смерть не дала Линколнові змоги довершити іншого великого діла попри врятування єдности країни. Не здійснив він багато думок про різні соціяльні реформи, про які він натякав у різних промовах чи письмах, а які ждали на повоєнні, спокійніші часи. Бо Линколн думав не тільки про визволення невільника з рабства, але теж і про цілковите визволення вільної людини з економічних та інших оков, і то не тільки на американській землі, але всюди в світі.

Доля „меншого брата" було Линколнові глибоко на серці. Він любив його цілою душею та ще й голосив, що теж і Господь мусить особливо любити тих сірих людей, коли їх є так багато на світі... Тільки тому, що оті сірі люди вірили свято в те, що Линколн говорить, вони йому помогли врятувати країну і себе від катастрофи, цілковитого розбиття і руїни. Тільки тому, що Линколн мав благородне серце, міг він теж відразу гоїти важкі й болючі рани тих, що війну програли і таким чином подвійний біль відчували.

Він не тільки голосив, що поступає „без злоби зглядом нікого, а з любови до всіх і з твердою вірою у справедливість, як Бог дає її нам пізнати", але так теж і поступав, коли гоїв рани нації. Хоч про ген. Гукера пускали вісті, що він є за цивільну і військову диктатуру, а Линколн таку форму влади прямо ненавидів, проте він таки віддав Гукерові команду над „Армією над Потомаком", вважаючи, що він на таке становище найкраще надається. Членам нації, що ще не позбулись ненависти, нагадував він поля битви та гроби патріотів, звертаючись до них такими словами: „Ми не є собі ворогами, а тільки приятелями. Ми не смімо відноситись до себе ворожо. Хоч пристрасті піднялись, вони не сміють розривати любов, яка нас вяже".

Таким був Линколн; людиною великого серця, спосібною на всяку жертву, якщо її вимагали б ідеали свободи, рівности і братерства. Це великий американець-демократ, найкращий інтерпретатор влади народу, з народу і для народу. Як такого знають його і шанують не тільки в Америці, але й в цілому вільному світі.

За допомогу на Кооперативні Доми

У ланцюгу різнородних проєктів для економічної допомоги небагатим громадянам, над якими працює Конгрес з доручення президента та уряду, є теж законопроєкт для постачання кредиту на будову кооперативних мешкальних домів. Це буде третя ланка в досі опрацьованих довгорічних кредитах з федеральних фондів. Перша ланка — це кредити для муніципалів у їхніх змаганнях до перебудови заулків на модерні міські, головно робітничі доми; друга це кредити на будову й поправу фармерських будинків, як для одиниць так і для кооператив. А третій проєкт, який уже находиться в Конгресі, це створення кредитового фонду для побудови приватних кооперативних домів без огляду на їхнє положення: в містах, чи на фармах.

Кооперативи в будівельній ділянці пробовано в Америці вже давніше. У післявоєнним періоді вони не найшли загального признання головно тому, що нема відповідно наладнаного довгорічного дешевого кредиту. Тому уряд вийшов з пропозицією, щоб покликати до життя новий рід банку для табулярних позичок, які знані під іменем „мортґеджів". Новий банк мав би мати назву „Красва Мортґеджова Корпорація для Мешканевих Кооператив". Це мала б бути мішана кредитова установа: з приватних і федеральних капіталів.

Робітничі юнії підтримують цю пропозицію. Деякі університети вже складають свої пляни розбудови наукових інститутів при помочі таких кредитів. Навіть і церкви хочуть користати з нового кредиту. Ветерани вже користають з інших кредитів, одначе не відкинуть і цю нагоду для розбудови родинного житла. Одначе плян придуманий в першу чергу для таких людей, які досі не належать до ніяких упривілейованих груп. Саме в тому лежить його вартість. Він дає надію на позичку за ціну трьох відсотків на продовж 50 років на сплати — все одно, чи для поодиноких родин чи для родинних та інших кооператив.

Тому, що законопроєкт не дійшов ще до такої стадії, щоб над ним дискутовано в комісіях, його підготова може забрати довгий час. Одначе це не перешкоджує інтересов а н и м громадянам вже тепер робити відповідні приготування до використання кредитів.

Законопроєкт передбачує організування якнайширших кол для побудови домів, одначе урядом наставлені працівники мають наперед розглянути, чи кооперативні спілки відповідають вимогам закону, заки вони дістануть позичку. Крім того цей проєкт буде звісний як „допомога в будівлі мешкань для середняків", тобто для людей, які мають відповідний дохід, з якого могли б сплачувати позичку. До середнє-заможних зараховують такі родини, яких річні заробітки виносять від $2,700 до $4,400. Якщо яка́сь родина має більші заробітки, для таких цей кредит не буде доступний.

Як висока має бути позичка, про це нема згадки в законопроєкті. Про це будуть ще рішати урядовці банкової корпорації, коли настіє зголошення на позичку. Уряд надіється, що законопроєкт буде ухвалений до липня 1950 р.

Микола Чубатий.

Чи заокеанським українцям потрібні власні політичні партії

II.

Вже на Західній Україні під Польщею перед останньою війною була велика нехіть мас до партійництва. Там властиво було два політичні табори — націоналісти - революціонери, як нелегальний революційний рух, та реалістична, угодова партія УНДО. Давні партії радикалів, соціялістів та християнськкких суспільників стратили значення. Майже таке саме було під Советами на східній Україні, хоч там легальних українських партій взагалі не було. Одні співпрацювали або бодай старалися співпрацювати з урядом, другі вели революцію.

Нехіть до творення партій серед українців на рідних землях походила з недавнього досвіду при невдатній будові української держави, як теж з переконання, що тільки один політичний провід серед українців може зробити щось корисного для визволення України.

Повінь політичних партій серед українців на еміграції.

Положення основно змінилося на еміграції. Серед українських емігрантів, членів нації зі своєї природи демократичної, прийшла мода на специяльну демократію з партійною розтічю. Одні пригадували собі старі часи Центральної Ради, другі брали приклад з німців, що по упадку нацизму стали переживати політичну кризу і від гітлерівського тоталітаризму перекинулися до партійництва. Українські емігранти стали отже розбудовувати по таборах свої партії.

Хто читав еміграційну пресу останніх літ, той не міг надивуватися плитқости її політичних розумувань. Голосилося, що спасіння українського народу лежить саме в якнайбільшому числі партій, дарма, що досвід з життя державних народів виказує якраз противне.

Існування відносно великого числа політиків, редакторів та політично наставлених професорів серед тільки стотисячної української еміграції стало поштовхом до творення нових та реактивування старих політичних партій. Ці партії нерідко складалися з тільки людей, скільки треба було до обсадження управи. Програми їх майже все ідентичні, але важне, щоб нова партія була. Зачалася партійна гризня, яку дещо втихомирило утворення Національної Ради, бо лідери сподівалися, що при цім поважнім політичнім тілі найдуть нагоду вирости на еміграції та колись в Україні, коли вони, як уряд України, вйдуть з еміграції до золотоверхого Києва. Тому не диво, що подавляюча більшість українських партій на еміграції не мала належного зрозуміння ваги визвольної боротьби, що велася на рідних землях священними жертвами УПА. Були ж навіть такі, що заперечували само її існування.

Коли порівняємо факт, що стотисячна еміграція українців в Европі має біля 10 партій та політичних груп, з тим, що 150-мільйонові ЗДА мають тільки дві, зглядно три політичні партії, демократичну, республиканську та комуністичну. (інші групи цілком без значення) то треба ствердити, що українське партійництво на еміграції переживає свій золотий вік.

Охота розбити американських українців на партії.

На американський континент стали прибувати нові іміґранти вже зі своїми готовими партійними вивісками з Европи та тут починають закладати свої партійні крамнички в помилковій надії, що їх скоро станут залюднювати американські українці. Кажуть нам, що то повинно конечно статися для добра України. Узасаднити переконливо конечність творення на цій землі низки европейських партій, прозваних для скромности „ідеологічними групами" ледви чи хто потрапить. Господь відає, на що вони нам тут потрібні.

Відомо ж, що американські українці в ЗДА не творять окремої держави. Нині 99% американських українців є вже громадянами ЗДА, які голосують на кандидатів американських партій з відомими політичними програмами.

Американські українці за морем не є теж недержавною нацією, що мусить вести боротьбу за своє визволення чи то шляхом революції чи реальної себто угодової політики.

Американські українці не думають в Америці воювати за соціялізм, а й американська публічна опінія соціялізму не попирає, а як уже хоче хто конечно працювати для соціялізації Америки, так хай вступає в слабу партію Норман Тамаса, людини шляхотної та й приятеля українського народу та його визволення.

Ми все стояли на становищі, щоб американські українці, приймаючи американське громадянство, були чесні з Америкою та не вважали себе громадянами двох д е р ж а в. Хто того не хоче, хай не стаається про громадянство, але остає політичним еміґрантом, що найшов на цій землі приют. Для тих нечисленних, американських мешканців звязок з українськими партіями на еміґрації є природний, бо в потенціяльному розумінні вони є громадянами України.

Американський українець може бути членом тільки американських партій.

Природною партійною приналежністю для американського українця є тільки активна участь в існуючих американських партіях — демократичній, республиканській чи в соціялістичній партії. Подвійна приналежність — до американської партії та до якоїсь українсько-американської партії на еміграції це абсурд. Це не тільки абсурд, але це шкода для України, бо американці не люблять сидження на двох конях; такий демократ чи республиканець не зробив би багато для України.

Американський у к р а ї н е ц ь, будучи американським льояльним громадянином та членом американської партії, десять разів більше зробить для справи визволення України, ніж еміґраційний хитрун, що належатиме до якоїсь американської партії та до якоїсь української еміґраційної партії.

Праця американського українця для визволення України.

Америка, це країна, що все вважала себе чемпіоном боротьби за визволення поневолених народів. Тому Америка все розуміла тих американських громадян, що працювали навіть чинно для визволення якоїсь европейської поневоленої країни, звичайно країни своїх батьків. Ніхто в Америці не робив перешкоди ірляндцям воювати проти Англії за визволення Ірляндії, жидам за створення жидівської держави в Палестині, полякам за визволення Польщі, чехам за визволення Чехословаччини. Відомо, що творці тих держав аж надто часто черпали з Америки моральні та матеріяльні сили для визволення своїх країн. Все це робили вони як американці-лібералі, що працюють для поширення свободи на світі, в ще одній країні більше. Не забороняє теж Америка американцям у к р а ї н с ь к о г о роду працювати для визволення України, так само як не забороняє й нині кожному американцеві мати якісь свої політичні ідеали поза Америкою, симпатії до вільної Індонезії, Кореї чи Пакистану.

Коли американський українець нині працює для визволення України, то він робить це як американець - ліберал. Тому бореться він за визволення цілої нації, а не за такий чи сякий її устрій, за соціялістичну, монархістичну чи республиканську Україну. Кожен американець зрозуміє та з пошаною буде відноситися до американського українця, що працює для визволення України, але він не розуміє би українця, що боровся б конечно за створення тільки соціялістичної чи монархістичної України. Освідомлення того факту перед американською публічною опінією принесло б скоре неприхильне наставлення до справи визволення України, ніж прихильне та співчуваюче.

Вірить американський українець в ідеали американської Д е м о к р а т и ч н о ї Партії, хай вступає до неї та старається через вплив той партії працювати для справи визволення України. Вірить американський українець в ідеали та методи праці Республиканської Партії, хай там вступає та через вплив у тій партії, як вона прийде до влади, помагає Україні.

Чи треба нам за морем власних партій?

Практика громадського життя американських українців показала, що европейські українські партії та їх ідеології переношені на американський грунт приносили американським українцям завжди тільки багато к л о п о т у, партійної гризні та в результаті ослаблення громадського потенція-

(Продовження на стор. 3-тій)

15)

Ошелешений С е л е ц ь к и й вийшов. Останні події вдарили його як довбнею по голові. Щось було не до ладу, хтось когось ошукував, — але хто, кого і як, — того він не міг покищо збагнути. Проте, зайшов іще до себе до кімнати, відкрутив пробівку і докладно перевірив. Так, не має сумніву, то могло бути все — тільки не бензина, навіть запаху ніякого не було!

Постановив віддати Жученкові пробівку, але нічого йому не казати про Шульцове відкриття. Застав інженера, як ходив по робітні, знервований, не знаючи до чого взятися.

— Левка досі немає! — були перші його слова назустріч Селецькому!

Селецький махнув рукою:

— Непотрібний уже! Погляньте, що я вам приніс.

І він витягнув з течки пробівку.

Жученко аж скрикнув.

— Звідки ви це маєте?

Селецький сів на крісло і почав розповідати, як упав на слід німців, як відібрав їм, під загрозою револьвера, пробівку. Вислухавши того, Жученко кинувся йому на шию.

— Дозвольте, що вас розцілую! Ви мені камінь із серця зняли! Але тепер усе добре! А я підозрівав того бідолаху Левка! Фу-у! — та й наївся ж я страху через ту пробівку. Мусимо на її здоров'я випити ввечорі пляшку чогось доброго. Може б ми зійшлися десь увечорі?

Селецький крутнув головою:

— Я дуже перемучений тим усім, хочу відпочити. Хай уже завтра. І він взявся рукою за голову.

Сяючи від радости, Жученко відвів Селецького до авта. Повернувся і подзвонив до Ганки; умовилися перебути цілий вечір разом.

***

Минуло кілька днів від події тієї ночі. Виглядало, що все заспокоїлося. Правда, перед домом снувалося як і перше, кілька постатей, які швидко приспішували к р о к и, коли хтось входив чи виходив з дому. Проте, безпосередньо ніхто не докучав. Часом тільки зголошувався якийсь представник чужоземної фірми або вчений, зацікавлений проблемою Жученка. Але цей спокій хоч і радував Жученка, наповняв гойо і тривогою за найближчі дні. Найбіль журило його зникнення Левка. Щоб бодай був карточку залишив, коли вернеться! А то почали вже зголошуватися й особи, яких портрети взявся Левко малювати та що тепер надаремно ждали в себе дома на умовлені сеанси. Невже він мав щось спільне з викрадом пробівки і тепер йому сором вертатися?

Упродовж тих кілька днів Жученко зробив усе можливе, щоб забезпечити свій будинок перед непроханими відвідинами. На огорожі виблискувало кілька рядів нового кільчастого дроту, входові двері від середини були цупко обиті залізними штабами і, крім замку, замикалися ще на два міцні засуви; такі ж самі штаби мали і двері до робітні, а всі вікна в цілому партері дістали солідні крати. До того ж чоловік Матвієвої дістав із своєї фабрики з приводу перебудови на довший час відпустку, і він радо згодився пильнувати дому вночі. Словом, Жученко не рахувався із своїми т а к и м и скромними коштами.

Праця йшла нормально і з її ходу Жученко був зовсім задоволений. Щоправда, речовини 39 відсоткової з викраденої передше пробітки він не рушав, не будучи певним, чи вдасться йому вдруге попасти на ту саму сполуку, проте вужча група каталізаторів, над якою саме працював, давала щораз кращі висліди. 21, 24 відсотків міцности — виступали наче автоматично, і Жученко був певний, що такими 3%-ими скоками дійде знову до цифри 39. Всеж праця йшла марудно. Треба було все докладно записувати, щоб знову не загубити сліду.

В цих днях Жученко трохи рідше стрічався з Ганкою, яка часом під вечір заходила, деколи з вуйком Еміліяном, до нього на склянку оранжади з ледом. Далі тривали погідні дні, що звільна переходили в червневу спеку. В таких днях важко було примусити себе до виснажливої умової праці, проте Жученко, захоплений своєю роботою, з упертістю продовжав своє, самому собі накладене, завдання.

Одного дня, коли Ганка була в нього сама, він довірився їй, що його робота поступає, що він дійшов уже до 27% міцноти своєї бензини і є в найкращій надії знайти і дальший ряд до 39. Ганка зустрівшись того самого дня у себе дома з вуйком Еміліяном, розповіла йому ту радісну вістку.

Проте вуйко Еміліян не виявив великого з а х о п лення, що дуже здивувало Ганку. Вона й призналася йому в цьому щиро. Селецький хвилину помовчав, а потім, прийнявши видко якесь рішення, сказав:

— Сядь собі і послухай, маю тобі сказати щось дуже важливе, і знаю, що це тебе певне вразить, бо може захитати твою віру в людину, яку кохаєш. Але мій обов'язок, — я сказав би: родинний обов'язок, — тобі сказати правду...

Ганка заворушилась неспокій.

— Або що таке? Певне якесь непорозуміння, — чи не з Романовою. Невже аж таке важливе, що треба цілого церемоніялу з а с п о к і й ливних слів? Ні, прошу казати просто все, так як є...

Селецький довго порпався у своїй люльці — видко, що йому важко було здобутися на слова. Та вкінці почав:

— Про влом тієї памятної ночі, коли викрадено пробівку, ти вже знаєш — і від Романа, і від мене. Але знаєш не все. Себто, Роман розповів тобі те що знав, а я з різних причин дещо промовчав. Воно правда, що я відібрав, під загрозою револьвера, пробівку від німецьких аґентів, але я не сказав ні Романові, ні тобі, що в тій пробівці було. Отож, німці зробили аналізу тієї нібито 39 відсоткової речовини — і переконалися, що це ніякий винахід, а звичайна ґліцерина! Можеш собі уявити мій сором і заклопотання, коли я почув це з уст німця, який усю справу винаходу став уважати звичайним ошуканством...

(Дальше буде).

Р. У. П.

З НАГОДИ 50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ОСНУВАННЯ ПАРТІЇ.

(Л) Дня 11 лютого 1950 р. минає 50 літ від оснування Революційної Української Партії (РУП), першої політичної партії на Україні, що повстала на зораному ґрунті політичними писаннями Михайла Драгоманова, які видавав він у Женеві. РУП відограла в українському рухові, в боротьбі за національне й соціяльне визволення України з царської неволі передову й велику ролю. Тимто варто присвятити їй нині дещо більше уваги.*)

Згори слід зазначити, що Р. У. П. і її наслідниця У. С. Д. Р. П. видала багато видатних українських громадських діячів, із яких що найчільніших згадаємо: Дмитро Антонович, В. Винниченко, М. Вороний, Д. Дорошенко, А. Жук, М. Коцюбинський, В. Кошовий, А. Лівицький, Л. Мацієвич, Б. Марґос, Б. Матюшенко, М. Меленевський, О. Мацюк, О. Олесь, С. Петлюра, М. Порш, В. Садовський, О. Скоропис-Йолтуховський, С. Черкасенко, В. Чеховський, М. Шаповал і нарешті М. Русова, Ів. Стешенко і Леся Українка.

Молодь не могла погодитися з українофільством старих українських громадських діячів, які групувалися довкола київського місячника „Киевская Старина", друкованого по російськи й одверто ставала до боротьби проти царсько-московської неволі за національне й соціяльне визволення українського народу. Потреба згуртування молодих українських сил для цеї боротьби стала позначатися вже з кінцем 90-тих рр. м. ст. на перших з'їздах українських студентських громад. Перший такий з'їзд відбувся в 1898 р., а другий у 1899 р. Варто зазначити, що ініціяторами цих з'їздів були будучі основники Р. У. П. — Дмитро Антонович і Михайло Русов.

Гурток українських молодих студентів у Харкові рішив на своїх, тепер історичних, сходинах, 29 січня ст. ст. (11. II. н. ст.) 1900 р. оснувати свою, українську, незалежну від російських, партію. У цих зборах брали участь Д. Антонович, М. Русов, Левко Мацієвич і Боніфат Камінський. Нову партію охрещено Р. У. П. Треба було випрацювати програму її. Д. Антонович переговорював у цій справі з відомим українським діячем, завзятим самостійником, адвокатом Миколою Міхновським.

Міхновський згодився начеркнути програму РУП і подав її спершу у своїй промові на роковинах Шевченка в Полтаві 19 лютого ст. ст., а потім 26 лютого у Харкові. Відтак обробив він свою промову для друку і незабаром вона появилася під назвою „Самостійна Україна", як перша брошура РУП. Так повстала славна РУП якій судилося відограти в політичному й національному рухові України колосальну ролю.

Зогляду на різношерстний характер своїх членів РУП не мала й не могла мати спочатку виразної програми. Проте всім членам присвічувала одна ідея: йти на село, що одно тільки зберегло українство, для боротьби з царським режимом, який люто гнобив українство.

Так РУП перша понесла в широкі народні маси українські політичні кличі перша взялася до організування їх виступів, перша кинула поміж них вільну українську книжку, український часопис і відозви, не оглядаючися на люті цензурні утиски, перша по Драгоманові утворила українську політичну літературу, друкуючи її то за кордоном, то по своїх тайних друкарнях на Україні. Соціялістична течія зазначилася в РУП досить помітно в таких дальших її брошурах як „Дядько Дмитро", „Чи є тепер панщина?", „Власна земля", і в першім партійнім часописі „Гасло", що почало виходити від березня 1902 р. в Чернівцях. (В 1902 р. вийшло 12 чисел а в 1903 р. 5 чисел; на травневім випуску „Гасло" припинилося).

Революційна пропаганда Р. У. П. мала чималий успіх. РУП-івські брошури дуже причинилися до селянських розрухів в Полтавській Губернії, які звідсі перекинулися на Харківщину. Ці розрухи багато причинилися до популярности РУП, не тільки серед селянства, але й по головних містах України. В Полтаві, Києві та інших містах повстають рупівські робітничі гуртки.

Про організацію РУП в цьому часі подає докладні відомості звідомлення першого її Центрального Комітету в 1-му числі „Гасла" з 1903 р. Партія складалася з шести комітетів, які носили назву „Вільних Громад РУП". Були це громади: Київська, Харківська, Чернигівська, Полтавська, Лубенська і Чорноморська.

Щоби надати партійній роботі більшої пляновости й організованности, треба було з'єднати всі „Вільні Громади" в одну цілість. Тимто в грудні 1902 р. скликано в Києві перший партійний з'їзд, у якому взяли участь: Е. Голіцинський (від Київської Вільної Громади), Д. Антонович (від Харківської) М. Порш (від Лубенської), М. Кохановський (від Полтавської) і Волод. Козиненко (від Редакційного Комітету). З'їзд тривав два дні: Рішено між іншим видати для селян часопис „Селянин". На ньому вибрано „Закордонний" і „Центральний" Комітети. В першому Ц. К. засідали Голіцинський, Козиненко (Граб) і Антонович („Муха").

Зростаюча організація партії а разом із цим і її еволюція неминуче вели РУП до перетворення її в УСДРП.

Від 1903 р. і Ц. К. і Закордонний Комітет, в якому від січня 1903 р. засідали Д. Антонович і В. Винниченко, що переїхали з Києва до Львова, чим раз більше набирають соціялдемократичного характеру. Цей процес виразно позначається і на партійних видавництвах, число яких зростає з року на рік. В 1904-5 р. РУП стала видавати часопис для промислового пролетаріяту п. з. „Праця", що має чисто с. д. характер (вийшло 14 чисел).

Варто нарешті ще згадати, як РУП ставилася у своїх початках до справи самостійности України.

Перша брошурка РУП „Самостійна Україна" закликала до рішочої бортьби за привернення української держави на підставі Переяславської угоди з 1654 р. Ця боротьба виставлялася як найближча мета партії а ідеалом її мала бути „одна, єдина, нероздільна, самостійна Україна від Карпат аж по Кавказ".

Та вже в 1903 р. РУП рішуче відмовилася від своєї першої брошури, як про це читаємо в 1-му ч. „Гасла".

Незабаром потім у „Нарисі програми" партії вже не знаходимо ніякої згадки про ідеал самостійної України, а натомість найближчим завданням партії виставляється „цілковите знищення царату у спілці з революційними партіями всіх народів царської Росії і заміну царату федеративною республікою з поділом держави відповідно історичній і національній різницям земель, з повною автономією кожної области у внутрішніх справах на підставі демократичної конституції з забезпеченням права кожній складовій частині на повне державне відокремлення, коли цього забажає більшість її населення". Для України „Нарис" вимагав повної автономії її у внутрішніх справах.

Згодом цей проект став із деякими змінами офіційною програмою РУП і УСДРП. Це була програма М. Порша, який від тепер стає провідником партії.

Уже як соціялдемократична партія РУП бере участь у міжнародному соціялістичному конґресі в Амстердамі (14-22, VIII. 1904) через своїх відпоручників Павловського (псевдонім Е. Голіцинського) й Миколи Ганкевича, який заступав одночасно й українську с. д. партію Австрії. Зогляду на те однак, що Бюро Конґресу супротивилося творенню окремої української делегації, Ганкевич зложив мандат, а Голіцинський вступив до російської с. д. делегації.

Вступлення Голіцинського до російської с. д. делегації мало глибші наслідки. Група Баска-Меленевського виступила з РУП та оснувала „Українську Соціялдемократію", яка вступила до Російської СДРП. як національна організація, принявши назву „Українська С. Д. Спілка". Це привело до гострої боротьби між нею і самостійниками з РУП, на чолі яких стояв Микола Порш, людина високо освічена, розумна й рішуча.

За кордоном (у Львові) після розбиття РУП далі РУП продовжувала видавати свої видавництва, які редагував Симон Петлюра (Святослав Тагон).

Проте в партії не було згоди та єдности. В „Праці" (ч. 11) появилася ганебна стаття С. Войниловича (Дм. Антоновича) п. з. „Неіснуюче питання", в якій автор доводив, що національне питання видумала буржуазія для того, щоби затемнити класову свідомість пролетаріяту, а для пролетаріяту воно не існує.

На цю статтю дав вичерпну й блискучу відповідь М. Порш в чч. 13-14 „Праці" у статті п. з. „З приводу неіснуючого питання". Він доводив, що національна справа не може бути байдужа, пролетаріятові, угрунтовуючи відповідні думки К. Кавцького в приложенні до української дійсности. „Національний гніт, який, розуміється, не однаковим тягарем лягає на пролетаріят і буржуазію пригніченої нації, в основі своїй є — каже Порш — спинення розвитку продукційних сил нації, гальмування її культурного розвитку". „Нікчемні думки" Антоновича, каже Порш, пособляють денаціоналізації українського пролетаріяту. Він доводить, що „пролетаріят мусить здобути собі такі (політичні) форми, які гарантували б йому відсутність національного гніту та широку класову самостійність. Покищо для України, на думку Порша, вистане „автономія, якій тільки треба надати національно-територіяльний характер". Пізніше, коли виявиться, що з огляду на конфлікти економічного характеру така автономія не годна розвязати національне питання, „пролетаріят мусить приняти в свою програму постулят політичної самостійности".

Відповідно до становища Порша, який стає від цього часу теоретиком партії, приймається в партії замість давнішої самостійности вимога національної автономії для російської України.

Тимчасом ішла гарячкова боротьба з царатом, який не здавався і яка вимагала напруження і всіх сил РУП. 13-14 ч. „Праці" (за березень-квітень 1905) було вже останнім її числом. Закордонна робота звивалася а по жовтневій революції цілком припинилася, бо всі еміґранти повернули на Україну.

У грудні 1905 р. відбувся другий з'їзд партії у Києві. Він мав велике значення хочби тому, що він закінчив існування РУП. З'їзд порішив відкинути назву РУП і приняли нову, Української Соціял-Демократичної Робітничої Партії (У. С. Д. Р. П.).

*) При писанні нашої статті користуємося головно брошурою Володимира Дорошенка „Революційна Українська Партія (Р.У.П.)". Львів—Київ 1921, 16° ст. 40.

АБРАГАМ ЛИНКОЛН

В бурхливі дні великих криз 20-го століття, американці щораз більше вертаються духово до свого великого земляка Абрагама Линкольна, що 141 рік тому, 12 лютого 1809 року народився у бідній хатинці в стейті Кентоки.

В 1850 роках Линколн мав великий вплив на американське суспільство, він мав особливий дар простими словами сказати про ті ідеї, які визначали його шляхетні дії. В ті часи жваво дебатувалося питання про рабовласництво, була пропозиції поширити його на західні райони ЗДА, що саме тоді заселювалися Але постанова Конгресу 1850 року заборонила поширювати рабовласництво на захід і північний захід від стейту Мізурі. Проте 1854 року знову гостро піднеслося питання про рабовласництво, бо, в суперечі постанові Конгресу, був ухвалений так званий Кензас-Небраска Акт, який дозволяв двом новим територіям — Кензасу і Небраски самим вирішити, чи вони будуть вільними, чи рабовласницькими стейтами. Цей акт обурив багатьох американців з Півночі, спричинив розбиття політичних партій і прискорив вибух громадянської війни.

В цьому питанні взяв слово Линколн. Він сказав, що ті, які дають територіям право до вибору у питанні рабовласництва, зовсім не думають про наслідки такої політики. „Ця здеклярована байдужість... щодо поширення рабства є мені ненависна" — сказав він. „Я ненавиджу цю байдужість, бо рабство є жахлива несправедливість. Я ненавиджу її, бо через рабовласництво наші республіканці втрачають право бути прикладом справедливости для всього світу і вороги свободи називають нас лицемірами, а дійсні друзі свободи починають сумніватися у нашій щирості..."

На цю ж тему він говорив у своїй найвідомішій промові: „Будинок, розколотий надвоє, не може стояти, отже і уряд не може існувати в країні, на половину рабській, на половину вільній". Це було сказано в Ілліной, коли він був виставлений в кандидати на члена Сенату ЗДА. Він програв ці вибори, але логіка і запал його промов принесли йому широку славу в усій країні. В 1860 році молода Републіканська Партія, що була в опозиції до поширення рабовласництва, виставила його кандидатом на президента.

В 1861 році Линколн став президентом. Трудний був час. От-от чекали громадянську війну і найважливішим завданням президента було зберегти Союз З'єднаних Держав, це питання було тоді навіть важливіше аніж питання рабовласництва. В своїй першій президентській промові Линколн взяв поміркований тон і заявив депутатам з Півдня, що він не має наміру втручатися в питання рабовласництва в тих районах, де воно легально існує. Далі він гостро виступив проти розбиття Союзу, підкреслив потребу миру і закінчив висловами своєї шляхетної віри в демократію: „Наша країна і всі її інституції належать людям, що населяють її... Чому ж нам не вірити в остаточну справедливість людей? Хіба ж є на світі, що краще від справедливости?"

Треба згадати, що за Конституцією рабство було тоді леґальне в південних стейтах і Линколн у своїй першій президентській промові підтримував конституцію. Колись раніше він казав, що не знає що робити з рабством, як воно існує легально. Але потім, підчас бурхливих днів війни він відчув, що не можливо тримати людину в кайданах, які б „легальні" вони не були, бо це ніяк не пасує до величної мети демократичного суспільства. Отже, вересня 1862 року, він оголосив свою славетну Деклярацію Звільнення, за якою від 1 січня 1863 року всі раби в ЗДА повинні бути назавжди вільними.

Цей акт, що готувався протягом довгого часу, повністю відбиває Линколнове розуміння ЗДА, тобто вільної країни, яку він любив і якій він так гарно служив. Ця країна була для нього свята, вона була втіленням надій всіх людей і прагнень їх до свободи. Він дивився на Союз Держав, як на втілення демократичних ідей, а не на державну машину. Таке розуміння Линколн вклав у безсмертні слова при посвяченні місця бою в Гетисбурзі: „Ми зараз урочисто вирішуємо... що наша держава, Богом бережена, повинна стати ще вільнішою і що уряд народу, для народу і народом обраний ніколи не зникне з лиця землі".

У своїй другій президентській промові, проголошеній уже після остаточного закінчення війни, Линколн знову говорив про демократичні принципи і в цій промові повністю відбилась духовна міць людини, яка зберегла Союз і прискорила кінець рабства, як законної інституції. Він сказав: „Ми почали велике діло і будемо прагнути довершити його, не маючи злих почуттів ні до кого, а плекаючи любов до всіх і з вірою у справедливість, як Бог дає нам бачити її..."

Ці слова Линколна і сьогодні доходять до сердець американців, як колись доходили в ті трагічні часи, коли були сказані. Вони допомагають американцям зрозуміти самих себе і дають зрозуміти зміст нашого державного життя.

ЧИ ЗАОКЕАНСЬКИМ УКРАЇНЦЯМ ПОТРІБНІ ВЛАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ.

(Докінчення зі стор. 2-гої).

лу американських українців. Власні політичні партії американських українців не мають ніякої цілі, ані якогонебудь поля праці; вони злишні на цім терені.

Ми глибоко переконані, що американсько - український конгрес та вибраний ним Конгресовий Комітет, опертий на засадах українських партій, став би тілом неспосібним до будь-якої корисної праці для України. Вже перша стаття в „Українськім Квартальнику" що згадала б про Українську Головну Визвольну Раду принесла б бурю з боку соціялістів та других її противників; кожне прихильне слово про соціялістів з Центральної Ради зрушило б гетьманців та націоналістів. Серед партійної гризні таке видавництво існувати не могло б. **Воно існує тому, бо бере на увагу тільки інтереси українського народу як цілости, лишаючи партії на боці.** Оце спосіб праці американських українців для України.

Четвертий Конгрес Американських Українців дав вільний вступ всім українцям в ЗДА. Усім дав змогу брати участь у виборі делегатів, а через них вибрати Конгресовий Комітет демократичним шляхом чесного змагання. Цей самий Конгрес приняв теж одноголосно третю резолюцію, яка звучить: „Поділ американських українців на засадах політичних партій, діючих на еміґрації в Европі, Конгрес вважає непотрібним та шкідливим". Оце є політичне Вірую конструктивних американських українців.

(Кінець).

НАУКА Й ЗАХИСТ ДЛЯ НЕЇ

Від прошлої неділі, себто від 5 лютого. ц. р. розпочало Наукове Товариство ім. Шевченка — відділ у Ню Йорку популярно-наукові доклади на теми, що в сучасну пору цікавлять кожного українця без огляду на його наукові, кваліфікації, чи світоглядові різниці. Тим чином Н. Т. ім. Шевченка — так казати б — наближається до широких народніх мас, що бажали б мати ясну думку на дану справу, чи поглибити своє знання як при допомозі самої доповіді, так і дискусією, що може після доповіді розвинутися. Доповіді відбуваються покищо в скромній, але пристойній салі нюйорського відділу Союзу Б. Українських Вояків при евню А, ч. 101, за вільним вступом. Перший виклад виголосив проф. В. Січинський на тему: „Назва України" перед публикою зложеною з біля 50 осіб.

Доповідь ш. докладчика була дуже займаюча, насичена безліччю фактів і джерел на підкріплення кинених тез, які ш. докладчик основно насвітлював та обективно розяснював. Навіть для тих була ця доповідь цікава, що мали змогу самостійно студіювати заторкнене питання, бо докладчик порушував і такі факти, що наразі не те, що не були опубліковані, але тільки йому самому відомі на основі його особистих студій. Весь виклад був систематичний, проглядний, а тимсамим безперечно для всіх приступний.

На деякі запити, що їх піднесли учасники-слухачі, докладчик відповідав не катеґоричними ствердженнями, але способом науковця, що допускає й інші толкування даної проблеми, якщо вони спираються на реальних підставах. Бо — як казав доповідач — вільна наука це не „Талмуд", ані „Короткий курс історії ВКПБ", в які треба вірити беззмінно.

Під кінець не можна пропустити одної загальної завваги, що відноситься до тих, які може й не ставлять собі за обовязок слухати викладів улаштуваних НТШ, а в першій мірі до української молоді як давньої, так і нової іміґрації.

Встановлені теми доповідей і актуальні і цікаві (н. пр. на другу неділю доповідь на тему „Як повстає та як живе нація"). Ми відчуваємо, як важно справою є для нас те, щоб ми могли кожному чужинцеві розяснити українську проблему і то не тільки загально прийнятими, чи закоріненими поглядами на дану справу, а нашими окремішно українськими. Пропаганда живим словом від людини до людини заклю-

(Докінчення на стор. 4-тій).

Спортові Вісті

У НЕДІЛЮ: УСК—МАССАВІ А. С.

В неділю, 12. лютого 1950 в год. 3. після полудня відбудуться на грищі Hunts Point Stadium, Bronx футбольні змагання за першенство кляси „А" — Східного футбольного Дистрикту, між:

УСК-ом — „МАССАВІ" А. С.

Доїзд до грища: Lexington Avenue Subway „Pelham Bay Line", Hunts Point Avenue Station, йти на схід до Randall Ave., або з субвею виходячи брати 163rd St. Crosstown Bus до останнього перестанку.

Інші змагання УСК-у

Юніори, УСК—NEW WORLD CLUB 11. год. Marble Hill Field, 225 St. and Broadway.

Резерва: УСК — New World Club, 11 год. Van Cortlandt Park 242 St. and Broadway.

Б. Прудиус.

ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

ГОЛОВНА УПРАВА

Подається до відома бувшим воякам українцям, перебуваючим на терені Злучених Держав Америки (ЗДА) як і ново-прибуваючим, замешкуючим в вижчезазначених місцевостях, що в справах інформаційних, як вступлення в члени Об'єднання і т. ін., безпосередньо звертатись по адресі — долучуючи на відповідь поштову марку:

Dr. NYKYFOR HIRNIAK
Ukrainian Veterans Organization
101 Avenue "A", New York, N. Y.

Домівка Відділу New York City, 101 Ave. "A", I. поверх, відкрита для членів кожного вівтірка й пятниці від 6. до 9. години вечором.

Ing. LUBOMIR SAWOJKA,
65 — 13th Ave., Newark, N. J.

Ing. WOLODYMYR TYMCIURAK
536 N. St. Louis Ave., Chicago, Ill.

Ing. IVAN PORYTKO
818 N. 5th St., Philadelphia 23, Pa.

Ing. EUHEN BRYLYNSKYJ
c/o M. Demciv, R.D. 4, Easton, Pa.

PETRO SMORODSKYJ
2417 — 3rd St., Chester, Pa.

PETRO KASTCHENKO
c/o Dr. John H. Gibbon
Lynfield Farm, Media, Pa.

Very Rev. PETRO BILON
1206 Penn Ave., Jeannette, Pa.

Ing. APOLLON TREMBOW
P. O. Box 75,
Orrtania, via Gettysburg, Pa.

Ing. PETRO SALAMACHA
706 Hancock St., Peoria, Ill.

WOLODYMYR HERASYMENKO
Rosewood St. Training School
Ownings Mills, Md.

IVAN TRYHUBENKO
1523 Locust St., Baltimore 26, Md.

MICHAEL DANYLYK
1811 Smith St., Apt. 11,
Houston 4, Texas

З місцевостей, яких не подано, — звертатись безпосередньо до Організаційного Референта Головної Управи — по адресі:

MYKOLA RYBACZUK
273 E. 3rd Street,
New York, N. Y., U. S. A.

Сміх — це здоров'я

Безвіддя

Часописи останніх тижнів принесли тривожну вістку: Ню Йорк — метрополія світу не має води!.. Справа пішла так далеко, що мешканці Ню Йорку не миють власних авт, не голять власних борід. Один центрально - західний стейт прислав мейорові навіщеного міста декілька галонів води для гоління, а англійці привозять воду до Ню Йорку в гумових пляшках...

З перспективи провінціяла можна станути й дивуватися: як таки так, щоб положений на воді Ню Йорк та не мав води?!.. Можна зрозуміти справу мейора. Він (людина старшувата) оженився з молодою жінкою, а до такої не в кожній воді поголишся. Але візсім мільйонів нюйорчан такої проблеми мати неповинні...

Тимчасом і з нашого боку насіпавуть признаки, що безвіддя Ню Йорку таки не жарт. Українська преса від довшого часу не нотує випадку, щоб хтось із метрополітальних українців змив із себе „історичну ганьбу" й жертвував тижневий заробіток на ЗУАДК. А це значить, що люди таки не мають води...

Що ж тут робити?

Звичайно, рахувати на англійський імпорт не можна; раз, він замалий, а два — англійська вода соціялізована.

Радити вживати морську воду, значить, засуджувати нюйорських ближніх на нищівну бігунку. Навіть „кари", виявляються вразливі на цю недугу, коли нюйоркці їх не миють у морській воді...

Довго я думав над проблемою нюйорського безвіддя і, вкінці, надумав: та чому б нюйоркцям не вдатися до фахівців водного діла? (я не про водородну бомбу!).

Взяти б, наприклад таке ООН, або Раду Безпеки. Не можна сказати, щоб там виробляли тільки воду, а все ж скільки її наопихали в тамошніх ступах за цілі роки!?.. Коли цілий світ може держатися цією водою, чому б не вдатися до цього джерела й Ню Йоркові?..

Якщо б і цього виявилося замало, напевно не відмовимо свого вкладу і ми. Піти б тільки на засідання першого-ліпшого нашого товариства, послухати б балачок під Юром, у неділю, почитати б полемічні статті нашої преси — всюди там „ізобиліє" води. Треба тільки вміти всю ту воду використати й, передусім, її знайти. Я дивуюся, що нюйорські шукачі води дотепер не дібралися до наших джерел.

Коли б на мене пішло, я радив би не ждати шукачів води, а, просто, самим нашим джерелам зголосити свої послуги. Такий жест збільшив би нашу воду, а нашій справі внутрі тільки поміг би.

Щоб не бути голословним, даю перший добрий приклад. Я жертвую від себе всю воду цих рядків.

О. Сип.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. А. — Хто визнається, цей відразу завважить друкарську помилку, а іншим не багато поможе і справлення.

І. Б. — Щойно були завваги про „Голос Америки". Як зайде потреба, використаємо і Ваші завваги. Одначе краще, щоб ті, що забирають у цій справі голос, таки підписувались повним іменем. Виправдуємо в таких справах тільки тих українців, що були під Советами і мають поважні причини, щоб не виявляти своїх правдивих прізвищ.

Обсерватор. — Допис буде поміщений, як прийде черга. Фотографія дуже мала, а багато на ній осіб. Не виплатиться з неї робити клішу, бо вийде темно й невиразно, а до того треба б за неї заплатити.

С. К. Л. М. — Думаємо, що ці справи були широко обговорені в статті М. Федорова, як і в фахових замітках до неї. В нас тепер так багато різного матеріялу, що треба щадити місце, де і як тільки можливе.

Поминальне Богослуження

В першу річницю з дня смерти сл. п. М-ра М. КАРПИШИНА.

Оцим повідомляється, що дня 14-го лютого ц. р., в год. 9:30 ранку в катедральній церкві при Френклин Стр., Филаделфія, відправиться Служба Божа і Панахида за спокій душі мого незабутнього брата магістра Михайла КАРПИШИНА, колиш. редактора „Нової Зорі" та „Рідної Землі", члена проводу Спілки Укр. Журналістів, співробітника багатьох часописів і журналів на чужині і на батьківщині, що помер 14. II.49. в Німеччині (Мюнхен).

Запрошує приятелів і знайомих
СЕСТРА.

В ГРЕЦІЇ ЗНЕСЕНО ВОЄННЕ ПРАВО.

Атени, 9 лютого. — Проголошено урядом, що воєнне право вже більше не існує, а разом з тим, не обовязують мешканців теж і обмеження громадянських прав, що були звязані з надзвичайним станом країни, спричиненим боротьбою з воюючим комунізмом.

АРЕШТУЮТЬ УЖЕ Й МОРМОНІВ.

Прага, 9 лютого.—Влада заарештувала двох мормонських місіонарів, американських громадян, якими є Стенлі Е. Абот та С. Алдон Джансон. Американська амбасада зажадала вияснень у цій справі.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

НАУКА Й ЗАХИСТ ДЛЯ НЕЇ

(Докінчення зі стор. 3-тої)

чається не тільки в оклепаних гаслах, чи фразах, але — в першу чергу — в розумових вияснennях. Нагода для цього трапляється кожному — в книжці, в часописі, в промові, в особистій розмові то-що. Молодь має тут найбільше виглядів і можливостей — при праці, забаві, спорті і т. п. Але треба щоб та молодь ці речі знала. Їх можна легким способом присвоїти собі, чи відсвіжити, або доповнити, слухаючи заповіджених викладів.

Л. Ясінчук.

ПОШУКУВАННЯ

ХТО ЗНАЄ про місце перебування **КОБЛЯНСЬКОЇ МИРОСЛАВИ** з Олексичі коло Сірна, прошу повідомити на адресу:

ТУРЯНСЬКИЙ ІГОР
c/o Stephen Ostrowskyj
141 — 9th St., Jersey City 2, N. J.

Пошукую **ГЕЛЕНИ ЗАЛУЦЬКОЇ, зам. МИХАЛЬЧУК**, і її сестер та братів з села Тростянець, Бережани, Галичина, котрі виїхали перед першою світовою війною до Америки. Хто знає про них, або вони самі, прошу голоситись до:

PAUL MYCHALCZUK
6003 Highwood Rd., Baltimore 10, Md.

Пошукую своїх знайомих: **ДЗОБУ СЕМЕНА, БАРЕЛЕЦЬКОГО ПЕТРА і ШПАКА ДМИТРА.** Хто знає про них, або вони самі, прошу зголоситися на мою адресу:

TYMKIW YAROSLAW
33 Frelinghuysen Ave., Newark 5. N. J.

ВАСИЛЬ КОХАН пошукує рідних і знайомих зі села Гуменець, повіт Львів. Прошу ласкаво відізватися на мою адресу:

WASYL KOCHAN
c/o Oraille Brooks
Route 3, Wellington, Kansas

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 237, подає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться в четвер 16. лютого, в годині 7. ввечір. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є багато важних справ до полагодження, як рішення, коли має відбутись 40-річний ювілей і буде вибір делегатів і їх заступників на конвенцію УНС. Рівнож проситься всіх членів приводити нових членів і вписувати свої діти до УНС. — П. Сас, секр.

ПРАЦЯ

ЖІНКИ або ДІВЧИНИ в роках 18—30, до праці в Dry Cleaning Plant в українського кравця. Англійської мови не вимагається, може бути новоприбула з краю. Роботи навчимо, платня $50 місячно початково і все утримання. Голоситись до: HARRY SHEWCZUK, 2238 E. Adams Street, Freeport, Illinois.

Професійні Оголошення

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave. (Cor. 14th St.)
N. Y. C. — Tel. GRamercy 7-7697

Острі й довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні. X-Ray. Роздуття жил лікуємо без операції. Переводимо аналізу крови для супружих дозволів. — Офісові години: Щодня від 10 рано до 7 вечір. В неділі від 11 рано до 1 пополудні.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

ТАРЗАН, ч. 2278. На шляху малпи.

Коли Молат відрухово вдарила в обличча другу малпу, яка щойно попала в просоння, вона очуняла зі сну.

Коли вогненна отруя пекла її мозок, вона скочила на рівні ноги.

Продершися через слабо примкнені двері, вона пігнала в джунглі...

...саме тоді, коли Ніта й Бронсон, несвідомі небезпеки, пустилися просто до неї.